

„Upadłość konsumencka”

Instytucja upadłości konsumenckiej.

Upadłość konsumencka polega na ogłoszeniu przez sąd upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

W polskim systemie prawnym reguluje ją ustawa – Prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 05.12.2008 r.

W 2019 r. ustawa ta przeszła dużą nowelizację i wprowadzono znaczne ułatwienia dla wnioskodawców, n.in. nie trzeba wykazywać już swojej winy w powstaniu stanu niewypłacalności.

Upadłość tę prowadzić można wobec:

- 1) osób fizycznych, które nigdy nie były przedsiębiorcami ani wspólnikami w spółkach prawa handlowego;
- 2) osób fizycznych, które najpóźniej dzień przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej zostały wykreślone z właściwego rejestru (ewidencji działalności gospodarczej lub KRS-u w odniesieniu do wspólników);
- 3) osób fizycznych, które nie były wpisane do właściwego rejestru przedsiębiorców, ale faktycznie wykonywały działalność gospodarczą – w okresie roku od zaprzestania jej prowadzenia;
- 4) osób fizycznych, prowadzących gospodarstwo rolne, a nieprowadzących jednocześnie innej działalności gospodarczej lub zawodowej.

Postępowanie upadłościowe może być wszczęte tylko na wniosek i ma na swoim celu przede wszystkim oddłużenie, ale również zaspokojenie wierzycieli.

Kto może złożyć takie wnioski?

Wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej może złożyć:

- dłużnik (upadły) - będący osobą fizyczną, która nie prowadzi działalności gospodarczej,
- wierzyciel, składając wniosek co do :
  - osoby fizycznej, która była przedsiębiorcą, po zaprzestaniu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej, jeżeli od dnia wykreślenia z właściwego rejestru nie upłynął rok,

- osoby fizycznej, która faktycznie prowadziła działalność gospodarczą, nawet wówczas gdy nie dopełniła obowiązku jej zgłoszenia we właściwym rejestrze, jeżeli od dnia zaprzestania prowadzenia działalności nie upłynął rok.

Jakie mogą być przyczyny złożenia wniosku?

Upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się **niewypłacalny**, czyli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych.

Przyczyny niewypłacalności mogą być różne:

- choroba upadłego lub jego członka rodziny,
- utrata pracy i konieczność zdobycia środków dla zaspokojenia potrzeb życia codziennego,
- zdarzenia losowe, pożar, kradzież,
- wpadnięcie przez dłużnika w tzw. „błędne koło kredytowe”

Przyjmuje się, że żeby można było złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości niewypłacalność dłużnika musi trwać co najmniej **trzy miesiące**.

Do jakiego organu się go składa?

Wniosek składa się do sądu sąd upadłościowego, czyli sądu rejonowego –wydziału gospodarczego ds. upadłościowych i naprawczych właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

Jaka jest opłata od wniosku?

Opłata za złożenie wniosku jest opłatą podstawową – najniższą opłatą, o której mowa w ustawie z dnia 25 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (art. 76a w zw. z art. 14 ust. 3) – wynosi ona **30 zł**.

Formularz wniosku wraz z omówieniem.

Wniosek należy złożyć na urzędowym formularzu, który można pobrać w Sądzie lub poprzez stronę internetową Ministerstwa Sprawiedliwości (www.gov.pl).

Wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, adres oraz numer PESEL dłużnika, a jeżeli dłużnik nie posiada numeru PESEL - inne dane umożliwiające jego identyfikację;
  - 1a) NIP dłużnika, jeżeli dłużnikowi nadano taki numer w ciągu ostatnich dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku;
- 2) wskazanie miejsc, w których znajduje się majątek dłużnika;
- 3) wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek i ich uprawdopodobnienie;
- 4) aktualny i zupełny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników;
- 5) spis wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty;

- 6) spis wierzytelności spornych z zaznaczeniem zakresu w jakim dłużnik kwestionuje istnienie wierzytelności;
- 7) listę zabezpieczeń ustanowionych na majątku dłużnika wraz z datami ich ustanowienia, w szczególności hipotek, zastawów i zastawów rejestrowych;
- 8) informację o osiągniętych przychodach oraz o kosztach poniesionych na swoje utrzymanie oraz osób pozostających na utrzymaniu dłużnika, w ciągu ostatnich 6-miesięcy przed dniem złożenia wniosku;
- 9) informację o czynnościach prawnych dokonanych przez dłużnika w ciągu ostatnich 12-miesięcy przed dniem złożenia wniosku, których przedmiotem były nieruchomości, akcje lub udziały w spółkach;
- 10) informację o czynnościach prawnych dokonanych przez dłużnika w ciągu ostatnich 12- miesięcy przed dniem złożenia wniosku, których przedmiotem były ruchomości, wierzytelności lub inne prawa, których wartość przekracza 10 000 zł;
- 11) oświadczenie o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Co powinno znaleźć się w rubryce – „Uzasadnienie”

Przede wszystkim należy wykazać iż dłużnik rzeczywiście jest niewypłacalny a stan ten jest trwały. Opisuje się w nim aktualna sytuację finansową dłużnika, wykazuje jakie są dochody dłużnika i jakie koszty ponosi miesięcznie na swoje utrzymanie, oraz jaka jest wysokość jego zadłużenia.

W uzasadnieniu też warto wskazać jakie były przyczyny powstania stanu niewypłacalności dłużnika W uzasadnieniach wskazuje się również okoliczności, które doprowadziły do stanu niewypłacalności, przyczyny stanu zadłużenia w jakim się znajduje obecnie.

Wniosek należy złożyć w dwóch egzemplarzach wraz ze wszystkimi załącznikami. Oraz dowodem uiszczenia opłaty 30 zł na rachunek bankowy sądu.

Przebieg postępowania upadłościowego.

Sąd upadłościowy po złożeniu wniosku dokonuje jego weryfikacji pod względem formalnym.

Jeżeli formularz wypełniony jest poprawnie i wniosek zawiera wszystkie niezbędne elementy , sąd może :

- 1) na posiedzeniu niejawnym tj. bez obecności dłużnika wydać postanowienie o ogłoszeniu upadłości , lub
- 2) po wpłynięciu wniosku wyznaczyć termin rozprawy – w celu zweryfikowanie informacji zawartych we wniosku i wysłuchania dłużnika.

Jeżeli sąd uzna że wniosek zasługuje na uwzględnienie wydaje postanowienie w którym ogłasza upadłość dłużnika i powołuje osobę syndyka, który będzie to postępowanie prowadził.

Syndyk niezwłocznie po ogłoszeniu upadłości przystępuje do wykonania spisu inwentarza i oszacowania masy upadłości (majątku dłużnika podlegającego likwidacji), wysyła zawiadomienia o upadłości do wszystkich wierzycieli wskazanych we wniosku, sporządza

listę wierzycieli, a następnie sporządza plan spłaty, który w terminie 30 dni przedstawia sędziemu-komisarzowi.

W planie spłaty wykazane są wszystkie ujawnione w toku postępowania wierzycieli (wszystkie długi dłużnika) i dokonując analizy możliwości dłużnika proponuje jaką część dochodów upadły przeznaczy na zaspokojenie tych wierzycieli i przez jaki okres czasu (co do zasady nie dłuższym niż 36 miesięcy ale może on być ustalony nawet do 54 miesięcy).

Ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzycieli i realność ich zaspokojenia w przyszłości. Sąd w postanowieniu tym określa również jaka część długów zostanie umorzona w przypadku gdy upadły w całości wykona plan spłaty, czyli będzie go realizował zgodnie z postanowieniem sadu.

Bywają również sytuacje umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty. Najczęściej następuje to w sytuacji, gdy osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli (art. 491¹⁶p.u.), np. jest osoba niezdolna do pracy, emerytem lub rencistą z bardzo niskim świadczeniem.

Sąd może również warunkowo umorzyć zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty. Dzieje się tak, gdy niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego nie ma charakteru trwałego, a więc istnieje szansa na poprawę sytuacji upadłego. Przy warunkowym umorzeniu w okresie pięciu lat od daty prawomocności orzeczenia Sądu o warunkowym oddłużeniu upadłego każdy z wierzycieli bądź upadły może wystąpić do Sądu o ustalenie planu spłaty, jeżeli sytuacja osobista upadłego uległa poprawie w taki sposób, że przeminęły tymczasowe przeszkody, które uniemożliwiały ustalenie i wykonanie planu spłaty wierzycieli. Zatem okres warunkowego oddłużenia upadłego trwa pięć lat i liczony jest od daty prawomocności postanowienia kończącego postępowanie upadłościowe. W okresie tym upadły nie może dokonywać czynności prawnych, które mogłyby pogorszyć jego sytuację finansową.

Skutki postępowania upadłościowego dla dłużnika w czasie jego trwania i po jego zakończeniu.

Po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika:

- dłużnik staje się „upadłym”
- upadły traci prawa do zarządzania swoim majątkiem,
- majątek upadłego staje się tzw. masą upadłościową, która po ogłoszeniu upadłości przechodzi w ręce syndyka – który jako jedyny od tego momentu może dokonywać czynności związanych z masą upadłości- środki z masy upadłości przeznaczone zostaną na spłatę długów oraz na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego,

Należy pamiętać, iż do masy upadłościowej zalicza się **również wynagrodzenie z umowy o pracę w części podlegającej zajęciu**. Nawet jeśli wynagrodzenie zostało już zajęte w ramach postępowania egzekucyjnego, gdyż komornik w chwili ogłoszenia upadłości

zwalnia wyegzekwowane wynagrodzenie i przekazuje je syndykowi. Ograniczenie to jednak nie dotyczy wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia, czy umowy o dzieło.

- upadły nie może zawierać niektórych umów. Chodzi o umowy, które zwiększają zadłużenie i uniemożliwiają spłatę wierzycieli, upadły będzie mógł zawierać tylko drobne umowy życia codziennego (zakupy żywności, środków czystości itp.), które pokrywane będą przez upadłego z tych funduszy, które nie podlegały zajęciu przez syndyka;
- upadły ma obowiązek wskazać i wydać syndykowi cały majątek, dokumentację dotyczącą majątku i rozliczeń oraz korespondencję – w przeciwnym razie postępowanie upadłościowe zostanie umorzone, co uniemożliwi konsumentowi skorzystania z możliwości oddłużenia w przeciągu następnych dziesięciu lat;
- syndyk sporządza inwentaryzację majątku masy upadłości, a następnie przystępuje do sprzedaży majątku upadłego konsumenta – za wyjątkiem przedmiotów pierwszej potrzeby – wyłączonych spod egzekucji.
- jeśli upadły pozostaje w związku małżeńskim to pomiędzy małżonkami powstaje rozdzielność majątkowa (majątek zgromadzony do tej pory wspólnie przez małżonków co do zasady wchodzi w skład masy upadłościowej),
- wstrzymane zostają postępowania sądowe i egzekucyjne prowadzone przeciwko konsumentowi (odsetki przeterminowane nie są naliczane; do postępowań będzie mógł wstąpić syndyk, który będzie reprezentował konsumenta i jego interesy),
- upadły nie może wziąć kredytu bankowego. Zakaz dotyczy całego okresu prowadzenia upadłości i spłacania planu. Jednak nawet po odzyskaniu zdolności kredytowej część banków może odmówić przyznania kredytu,
- Informacja o sytuacji finansowej dłużnika zostaje umieszczona w Krajowym Rejestrze Zadłużonych,

Jednak postępowania upadłościowego nie należy się obawiać, gdyż pomimo tego że majątek zostaje przejęty przez syndyka, to upadłego nie pozostawia się bez niczego. Syndyk pozostawia bowiem upadłemu tzw. kwotę wolną, czyli kwotę pozwalającą zabezpieczyć podstawowe potrzeby życiowe upadłego i jego rodziny. Chodzi w szczególności o koszty wynajmu mieszkania, opłat za media, dojazdu do pracy itp. Co więcej, syndyk nie zajmie także rzeczy, które są potrzebne do codziennego funkcjonowania. Do takich rzeczy zaliczamy lodówkę, pralkę, sprzęt agd. Nie zajmie także rzeczy potrzebnych do wykonywania pracy zawodowej. Co do zasady syndyk pozostawia do dysponowania upadłemu kwotę wolną od zajęcia. Jednak możemy wnioskować o pozostawienie kwoty wyższej o ile jesteśmy w stanie udowodnić, że nasze wydatki i potrzeby plasują się na wyższym poziomie.

Czy ogłoszenie upadłości zawsze wiąże się z umorzeniem wszystkich długów?

Nie wszystkie długi mogą zostać umorzone.

Upadłość konsumencka nie obejmuje długów wynikających z:

- postępowania karnego (np. grzywny),
- **alimentów (!!!)**,

- renty i obowiązku naprawienia szkody za wywołanie rozstroju zdrowia lub śmierci,
- zobowiązań, które dłużnik zataił w trakcie postępowania upadłościowego.

W przypadku problemów prawnych, potrzeby pomocy zapraszamy do korzystania z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Na stronie <https://np.ms.gov.pl> znajduje się prosta wyszukiwarka w której znajdziecie Państwo wszystkie dostępne w Polsce punkty tej pomocy.